

Konya Şer'îye Sicilleri Işığında Yazılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi

Bibliometric Analysis of Graduate Theses Written in The Light of Konya Şer'îye Records

Merve Deniz¹, Hicran Hanım Halaç²

Öz

Şer'îye sicilleri birincil dereceden kaynaklar oldukları için lisansüstü tezlere konu olmuşlardır. Farklı disiplinler tarafından kentlere ait siciller değerlendirilmiştir. Söz konusu kentlerden biri ise Konya'dır. Ancak Konya özelinde yazılan tezlerle ilgili bibliyometrik analiz çalışmasına henüz rastlanmamıştır. Bu çalışmanın amacı Konya şer'îye sicilleri ışığında yazılan lisansüstü tezlerinin bibliyometrik analizini yapmaktır. Bu bağlamda 16 adet soru belirlenerek Ulusal Tez Merkezi veri tabanına kayıtlı Konya şer'îye sicilleri ışığında yazılan lisansüstü tezler, 3 Eylül-28 Ekim 2022 tarihleri arasında taranmıştır. Bu tarama sonucunda 1989-2022 yılları arasında yazılan 71 adet tez sayısına ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda en fazla tezin 2019 yılında araştırıldığı, Selçuk Üniversitesi'nde hazırlandığı, yüksek lisans türünde yayımlandığı, Türkçe yazıldığı saptanmıştır. Bu bağlamda bu çalışmanın siciller özelinde yazılan araştırmaların artırılmasına kaynaklık edeceği, ulusal düzeyde bilinmeyenlerin ortaya çıkartılmasına katkı sağlayacağı varsayılmaktadır. Bunun yanı sıra bir sonraki bibliyometrik analizlerin ise araştırmacıların çalışmalarına dair güncel gelişmeleri takip edebilmesi ve araştırmalara yönelik farkındalıkların sağlanabilmesi adına önem arz edeceği öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sistematik Literatür Taraması, Ulusal Tez Merkezi, Kadı Kayıtları, Kadı Defterleri, Konya.

Abstract

Since the şer'îye records are primary sources, they have been the subject of graduate theses. Urban registries were evaluated by different disciplines. One of these cities is Konya. However, bibliometric analysis studies on the theses written about Konya have not yet been found. This study aims to perform bibliometric analysis of graduate theses written in the light of Konya şer'îye registers. In this context, 16 questions were determined and the graduate theses written in the light of Konya şer'îye records registered in the National Thesis Center database were scanned between 3 September and 28 October 2022. As a result, the number of 71 theses written between 1989-2022 was reached. As a result of the findings obtained, it was determined that most theses were researched in 2019, prepared at Selçuk University, published in master's type and written in Turkish. In this context, it is assumed that this study will be a source for increasing the research written in the registry and will contribute to the discovery of unknowns at the national level. In addition, it is foreseen that the next bibliometric analyzes will be important for researchers to follow the current developments in their studies and to provide awareness for research.

Keywords: Systematic Literature Review, National Thesis Center, Qadi Records, Qadi Notebooks, Konya.

Araştırma Makalesi [Research Paper]

Submitted: 25 / 01 / 2023

Accepted: 09 / 08 / 2023

¹ Yüksek Mimar (Doktora Öğrencisi), Eskişehir Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Eskişehir, Türkiye, deniz_merve13@hotmail.com, Orcid No: <https://orcid.org/0000-0002-6341-0264>.

² Prof. Dr., Eskişehir Teknik Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Eskişehir, Türkiye, hhhalac@eskisehir.edu.tr, Orcid No: <https://orcid.org/0000-0001-8046-9914>.

Giriş

Herhangi bir alanda yazılmış bilimsel çalışmaların kalitesinin değerlendirilip gelişim durumlarının irdelenmesi için detaylı bir biçimde ele alınması gerekmektedir. Bu sayede belirli bir alan üzerine yazılmış bilimsel araştırmaların kavramsal, teorik ve kuramsal çerçevesi belirlenmekte ve yeni eğilimlerin tespiti yapılarak eksik yönleri ortaya çıkartılmaktadır (Baytok, Boyraz ve Başar, 2021: 247). Özellikle gelecek çalışmalara ışık tutması açısından önem arz etmekte olup yapılan irdemeler, araştırmacıların yeni çalışmalara yönelmesine imkân tanımaktadır (Hall, 1991: 521). Bu açıdan bakıldığında en güncel yöntemlerin başında bibliyometrik analizler gelmektedir. Bibliyometri kavramı belirli bir alanda hazırlanan çalışmaların çeşitli yönlerini niceliksel olarak analiz eden bir yöntemdir (Pritchard, 1696: 348; Toksöz ve Birdir, 2016: 76). Bu yöntem sayesinde bilimsel çalışmalar analiz edilmektedir. Kavramın kökeni Fransızca bibliographie sözcüğünden türetilmiştir (Pritchard, 1696). Bu kavram türündeki çalışmaların öncüsü (Pritchard, 1696) “tez, kitap ve makale gibi yayınlarda istatistiksel ve matematik yöntemlerin kullanılmasını bibliyometri olarak” tanımlamıştır. Nitekim bu sayede bir konudaki en verimli araştırmalar ortaya çıkartılmaktadır. Analiz kapsamında, araştırılan konunun çeşitli parametrelerle istatistiksel durumunun ortaya çıkartılması ise başlıca hedeflerden biridir. Söz konusu parametreleri araştırmaların yayın türü, yeri, dili, tarihi, erişim durumu, araştırma alanı, anahtar kelimeleri, sayfa sayısı, yayımlandığı yer, yazarın cinsiyeti, danışmanların cinsiyeti, unvanı vs. gibi unsurlar oluşturmaktadır (Sandıkçı, Boyraz, Mutlu ve Gökçe, 2018: 2). Ayrıca lisansüstü tezlerinin bibliyometrik analizlerinin yapılması, bu tezlerin özelliklerinin ve literatüre katkılarının açığa çıkartılması açısından oldukça değerlidir (Güler, 2021: 139). Söz konusu türden çalışmalar son yıllarda artış göstermiş ve lisansüstü tezlerin incelenmesi oldukça önem kazanmıştır (Özkaraca ve Halaç, 2022: 221). Buradaki esas gaye, ilgilenilen alandaki lisansüstü tezlerin irdelenip mevcut durumlarının ortaya konulması ve ilerleyen süreçlerde yapılacak araştırmalara ışık tutmasını sağlamaktır. Çünkü yeni yapılacak tezlerin bir öncekilerden farklı bir yönden ele alınması, önceki çalışmalarının tekrarlama riskini önlemektedir. İlaveten kişilerin çalışma alanlarıyla ilgili ayrıntılı alt yapının oluşmasına ve farklı yayın türlerinin hazırlanmasına da yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda çeşitli disiplinlerin tercihi olan bibliyometri, arşiv belgeleri ışığında yapılan çalışmaların da profilini tespit etmek amacıyla faydalanılan bir yöntemdir. Söz konusu belgelerden biri ise Osmanlı Devleti’nde mahkeme kayıtlarının tutulduğu ya da başkentten gelen resmi evrakların yer aldığı şer’iye sicilleridir.

Kadılar, taşrada devletin en üst düzey temsilcileridir. Görevleri boyunca baktıkları davaları ya da merkezden gelen resmi evrakları şer’iye sicillerine kaydetmişlerdir. Bu sicillerde cinayet, evlilik, boşanma, fetih, kaçakçılık, eşkıyalık, askeri işler, halkın istek ve şikâyetleri, belediye işleri, mülk satışları gibi pek çok konu yer almaktadır. Zira her türlü anlaşmazlıkları çözen kadılar, taşrada adaleti sağlamakla yükümlüdürler. Ayrıca bu konular ışığında bahsi geçen kentlerin adları, coğrafi sınırları, mülk dağılımları, içerisinde yaşayan toplumların dini ve etnik kökenleri hakkında bilgilere ulaşılmaktadır (Avşar, 2019: 1). Bu bağlamda kentlerin mimari, kültürel, toplumsal, sosyolojik, iktisadi ve hukuki yapısı dair pek çok veri barındıran birincil derecen kaynaklardır. Dolayısıyla bu kaynakları incelemeyen Osmanlı kentlerinin farklı yönlerini açıklamak mümkün değildir. Nitekim şer’iye sicillerinin ayrıcalıklı bir yeri olup söz konusu yönlerin tespit edilmesi açısından siciller üzerine yapılan çalışmaların sayısı gittikçe artmaktadır. Farklı disiplinler tarafından hem sicillerin transkripsiyonları yapılmakta hem de siciller ışığında kentin toplumsal, tarihi, kültürel, iktisadi, mimari yapısı değerlendirilmektedir. Bu kentlerden biri ise Anadolu’nun eski yerleşimlerinden biri olup varlığı yaklaşık MÖ 2000’li yıllara dayanan Konya’dır. Nitekim kentte kayıt altına alınan sicillerin sayısı oldukça fazladır. Bu siciller günümüzde farklı alanlarda çalışmalar yürüten araştırmacıların araştırmalarına konu olmuştur. Özellikle lisansüstü tezler yazılarak kentin farklı yıllardaki sosyal, iktisadi, hukuki, dini, kültürel yapısı değerlendirilmiştir. Ancak Konya özelinde yazılan bu tezlerle ilgili bir bibliyometrik analiz çalışmasına henüz rastlanmamıştır. Bu çalışmanın amacı Konya şer’iye sicilleri ışığında yazılan lisansüstü tezlerinin bibliyometrik analizini yapmaktır. Böylelikle söz konusu tezlerin kalitesi değerlendirileceğinden, gelişim durumları inceleneceğinden, teorik çerçeve belirleneceğinden ve bir sonraki çalışmalara altyapı sunulacağından yeni araştırmacılara fayda sağlayacağı öngörülmektedir. Bu bağlamda bibliyometrik analiz çalışmasının yapıldığı bu makalenin araştırma konusunu, Konya şer’iye sicilleri ışığında yazılan lisansüstü tezler oluşturmuştur. Nitekim belirli dönemleri geniş kapsamlı bir biçimde ele alıp araştırmalara katkı sunan lisansüstü tezler değerli veriler içeren kaynaklardır. Daima gelişim sürecinde olan bu kaynakları bibliyometrik yöntemlerle analiz etmek önem arz etmektedir (Çıkrık, Yılmaz ve Toprak, 2019: 18). Bu bağlamda araştırma kapsamında Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi veri tabanına kayıtlı lisansüstü tezler incelenmiştir.

1. Kavramsal Çerçeve: Şer’iye Sicilleri

1.1. Şer’iye Sicillerinin Tanımı ve Tarihsel Gelişimi

Sicil kelimesi, “resmi belgelerin kaydedildiği kütük” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2022). Mehmet Zeki Pakalın bu kelimeyi “okumak, kaydetmek ve karar vermek” şeklinde belirtmiştir (Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, 2004). Bu kapsamda şer’iye sicilleri kadıların kararlarını, insanoğlunun hukuki olaylarını, yargı ile ilgili birtakım yazılı kayıtları ve hüccetleri içeren defterler olarak ifade edilmektedir (Pakalın, 2004: 212). Söz konusu siciller şer’i mahkemelerde belirli bir

kronolojik sıra doğrultusunda kadınların verdiği kararların, hüccetlerin, hükümlerin yazıldığı; bir vakanın, hibenin, beyanın ya da hususun resmîyete bağlandığı; başkentten ya da devlet adamlarından gönderilen ferman, emir, berat, tebliğ, mektup, tezkere gibi resmi belgelerin kadınlar tarafından doğruluğu tespit edilip kaydedildiği defterlerdir. Nitekim şer'îye sicilleri, kadı defteri veya mahkeme defteri olarak da ifade edilmektedir (Büberci, 2017: 2). Dolayısıyla bu defterlerde Osmanlı Devleti'nin merkezde ve taşrada yaşayan her kesimden insanlar arasındaki ilişkilere yönelik bilgilerin yer aldığını söylemek mümkündür. Özellikle de ekonomi, sosyoloji, tarih, hukuk, mimarlık gibi pek çok alana dair veriler sunan önemli kaynaklardır (Uğur, 2010: 8). Bu bağlamda Osmanlı kentleri üzerine yapılacak çalışmalarda öncelikle incelenmeleri gerekmektedir.

Mahkemelerin bilgileri kayıt altına alma uygulaması İslam tarihinde Emeviler Dönemi'ne kadar uzanmaktadır. Dönemin Mısır kadısı Süleyman b. İtir, daha önce bir miras davasını hükme bağlamış iken taraflardan biri sonradan inkâr edince olayı yeniden değerlendirmiş ve ispat edilmesini kolaylaştırmak için de sicile kaydetmiştir. Böylelikle durum resmîleştirilmiş ve bundan sonraki davalarda mahkemede görüşülen meselelerin kaydedilmesi aynen devam ettirilmiştir. Osmanlı'da ise kuruluşundan beri kadılık makamı varlığını sürdürse de 15. yüzyıldan sonra sicil kayıtlarına ulaşılmaktadır (Yaman, 1938: 153-164). Özellikle kararlar verilirken Müslüman ve gayrimüslim toplumlar için adaletli bir hukuk sistemi oluşturulmuş ve her toplum kendi dini inancına göre yargılanıp dava sonuçlandırılmıştır. Ancak bunun yanı sıra bazı durumlarda hükümdarın verdiği hükümlerde mahkeme kararlarında rol oynamıştır (Halaçoğlu, 1991: 104). Bu bağlamda Osmanlı'nın kendi hukuk sistemini oluşturduğunu söylemek muhtemel olup İslam'a göre düzenlenen şer'î hukuk ile İslamiyet öncesinden devam eden töre kurallarının kapsadığı örfi hukukun varlığından bahsetmek mümkündür. Nitekim Osmanlı hukukunda kadı, kazasker ve Divan-ı Hümayun olmak üzere üç organ mevcuttur. Yargıdan sorumlu kişiler ise kadınlar olup şahıslar arasındaki çekişmeleri, anlaşmazlıkları ve davaları şer'î hükümlere göre çözmekle yükümlüdür (Atar, 2001: 66). Zira kazaskerler tarafından görevlendirilerek fethedilen yerlere tayin edilmiş ve yetkileri mülki, adli, askeri, mali ve beledi alanları içermiştir (Ortaylı, 2001: 69-70). Ancak kadınların yetkileri buldukları yer ile sınırlandırılmış ve diğer yerlerden sorumlu tutulmamışlardır (Bayındır, 2002: 69).

Mahkemede alınan kararlar kadınlar ya da naibler tarafından ölçüsü 35-40 cm boya, 16-17 cm enine sahip olan defterlere yazılmıştır (Uğur, 2010: 8). Şer'îye sicilleri de bu defterlerden biridir. Kadınlar göreve başlarken sicile isimlerini yazmış ve görevleri bittiğinde ise sicillere görevlerinin bittiğini belirterek görevliye teslim etmişlerdir (Akgündüz, 2002: 58). Bu defterlerin kâğıtları oldukça dayanıklı, mürekkepler kaliteli ve yazılar divânî rik'a ya da ta'lik hatla yazılmıştır (Uğur, 2010: 9). Böylelikle günümüze kadar orijinal olarak gelebilmişlerdir. Bu bağlamda Osmanlı'da önemli görülen her konunun kaydedildiğini belirtmekte fayda vardır. Birincil dereceden en güvenilir belgelerden kabul edilen siciller pek çok meseleye ışık tutmaktadır (Taş, 2014: 454-456). Söz konusu kayıtlar sayesinde yazıldıkları dönem hakkında detaylı verilere ulaşılmaktadır. Özellikle de kent tarihi ve mahalli tarih açısından önem arz etmektedirler. Sicilde yer alan veriler sayesinde toplumun örf ve âdeti, gelenek ve görenekleri, gündelik hayatı, satılan yiyecek, giyecek ve içecek fiyatları, emlak ve hayvan satışları, bireylerin ödediği vergiler, kentli-devlet merkezi-taşra görevleri arasındaki münasebetler, bireylerin devlete karşı görev ve sorumlulukları öğrenilmektedir. Yani kent sakinlerinin yaşam tarzına ve yaşantı şekline dair geniş bulgular tespit edilmektedir.

1.2. Şer'îye Sicillerinin Önemi ve Sicillerde Yer Alan Belgelerin Sınıflandırılması

Şer'îye sicilleri devletin sosyal, idari, ekonomik, mimari, adli, askeri yönü hakkında bilgi veren temel kaynaklardan biridir. Bu sicillerden kaza, sancak, eyalet, beylerbeylik, sancakbeyliği, kadılık, naiplik, mübaşirlik, muhızlılık, çavuşluk, subaşılık, voyvodalık gibi kavramlara dair veriler yer almaktadır (Kaya, 2007: 2). Ayrıca sicile kayıt edilecek bir davada tüm insanların dili, dini ve rengi ayırt edilmeden ilgili konu dâhilinde defterlere aktarılmıştır. Dolayısıyla müslim ve gayrimüslim millet hakkında detaylı verilere ulaşılmaktadır. İlaveten nikâh, cinayet, yetim ve sahipsiz kimselerin bıraktıkları malların korunması, miras, vasi tayini gibi davalara kadınlar bakmıştır (Akgündüz, 1988: 15). Bu bağlamda sicillerde çocuk sayısı, konut tipi, aile yapısı gibi toplumsal yaşama dair bilgilerin bulunduğunu söylemek mümkündür.

Siciller yazıldıkları bölgenin ekonomik hayatına yönelik veriler içeren kaynaklardır. Toplumun geçim tarzını, ithalat-ihracat durumunu, yetiştirdiği tarım ürünlerini, beslediği hayvanları, vergi durumlarını yansıtmaktadırlar. Bu sicillere bakarak yöredeki meslekler, sanatlar, para türleri hakkında detaylı bilgilere ulaşılmaktadır (Akgündüz, 1988: 16). Dolayısıyla yazıldıkları dönemlerin refah düzeyleri hakkında çıkarım yapmak mümkündür. Ayrıca satış belgelerinden satılan mülklerin türleri, satışın kimler arasında gerçekleştirildiği, bu kişilerin unvanları ile cinsiyetleri, mülkün yol ağlarına dair verileri, komşuluk ilişkileri, komşularının unvan ile cinsiyetleri, satış tutarı, para cinsi, mülkün özellikleri gibi veriler ışığında sosyal yaşama dair tespitler yapılmaktadır. İlaveten seferberlik, savaş hazırlıkları, askerlerin sayısı, nereye gidecekleri, izin durumları, emeklilikleri, ölüm, sakatlık, planlama, ordunun geçeceği yolların bakım-onarımı, erzak ile mühimmat nakli araç-gereç durumu gibi konular da şer'îye sicillerine işlenmiştir (Kayıran, 1983: 132).

Şer'îye sicillerinde pek çok kayıt çeşidi bulunmaktadır. Söz konusu kayıtların bazıları mahkemede davalar olup bazıları İstanbul'dan gelen evraklardır. Bu bağlamda sicillerin sadece kadınlar tarafından mahkemede kaleme alınmadığını

merkezden gelen belge suretlerinin kadılar tarafından defterlere geçirildiğini söylemek mümkündür (Akgündüz, 2002: 57). Dolayısıyla hem davaların hem de belgelerin defterlere yazılması, evraklarda sahtekârlık yapılmasını önlemiştir (Akgündüz, 1988: 19). İlam, tereke kayıtları, ma'rûz, mürâsele, hüccet birinci türden belgeler arasında değerlendirilmiş ve kadılar tarafından düzenlenmiş; ferman, buyruldu, berat, emir, tezkere, temessük ise ikinci türden belgeler kapsamında yer almış ve merkezden gönderilmiştir (Uğur, 2010: 9). Birinci tür belgeler çoğunlukla defterlerin ön kısımlarına, ikinci tür belgeler ise arka taraflarına kaydedilmiştir. Bu bağlamda hüccet, "senet, delil" anlamına gelmekte olup kadı huzurunda taraflardan birinin beyanda bulunması diğerinin bu beyanı onaylamasına dair belgedir (Oğuz ve Akgündüz, 1998: 450). Nitekim bir hüccette davalı, davacı ve dava konusu bulunmaktadır. Kadının verdiği karara göre hüccetin aslı taraflara verilmiş ve sureti ise sicile kaydedilmiştir. Köle-cariye azadı, evlenme, karşılıklı boşanma, nikâh feshi, boşama, miras, rehin, borçla ilgili konular, alım-satım, vesayet, sulh, iflas, emanet, darp, cinayet ve gasp gibi konular hüccetlerin kapsamında yer almaktadır. Nitekim delil ve tescil nitelikli belgeler olduğunu söylemek mümkündür (Oğuz ve Akgündüz, 1998: 446). İlam, "bildirmek, işaret koymak, öğretmek" anlamına gelmekte olup şer'i hükmün verildiği ve altında kadının imzası ile mührünün yer aldığı belgedir (Kütükoğlu, 1998: 345). Söz konusu belgede kadının verdiği hükümde bulunduğu için diğer kayıtlardan ayrılmaktadır. Özellikle hüccette hâkim kararı olmadığı için sadece noter gibi hukuki durumu aktarmakta ve bu yönüyle ilamdan farklılaşmaktadır (Akgündüz, 1988: 21). Kelime anlamı arzu edilen şey olan Ma'rûz, bir delil ya da hüküm içermeyen kadının idari bir durum hakkında yazdığı veya toplumun kadıya ya da icra makamlarına ilettiği şikâyet dilekçelerine denilmektedir (İnalçık, 2000: 50). Mürâse veya çoğul olarak mürâselât ise kadının kendisinden daha alt kademede bulunan kişilere ya da makamlara veya kendisine yazdığı belgelerdir (Akgündüz, 2002: 66). Merkezden gelen belgeler olan fermanlar, padişahın tuğralı emirleridir. Berat, memuriyete ya da bir vazifeye atananların bildirildiği ve üzerinde padişahın tuğrasının bulunduğu tayin belgesidir. Buyruldu; sadrazam, vezir, beylerbeyi, kaptan-ı derya ve kazasker gibi devlet adamlarının kendilerinden alt makamlarda bulunanlara gönderdikleri emirlerdir. Tezkireler, aynı beldedeki resmi kurumlar ile kişiler arasında haberleşmenin sağlandığı ve resmi konuların yer aldığı belgelerdir. Temessükler, bir borcun ödendiğine veya bir şeyin alındığına dair kişilere verilen belgedir (Altan, 2007: 11).

2. Araştırmanın Yöntemi

Belirli dönemleri geniş kapsamlı bir biçimde ele alıp araştırmalara katkı sunan lisansüstü tezler değerli veriler içeren kaynaklardır. Daima gelişim sürecinde olan bu kaynakları bibliyometrik yöntemlerle analiz etmek önem arz etmektedir (Çıkrık, Yılmaz ve Toprak, 2019: 18). Dolayısıyla belirli bir alanda literatüre kazandırılmış çalışmaların bu yöntemlerle analiz edilmesi söz konusu çalışmaların kalitesinin değerlendirildiği, gelişim durumlarının incelendiği, teorik çerçevenin belirlendiği ve bir sonraki çalışmalara kaynaklık ettiği için gerekli olup yeni araştırmacılara fayda sağlamaktadır. Bu bağlamda bibliyometrik analiz çalışmasının yapıldığı bu makalenin araştırma konusunu, Konya şer'îye sicilleri ışığında yazılan lisansüstü tezler oluşturmuştur.

Çalışma boyunca incelenen lisansüstü tezlerindeki ölçütler ve araştırma soruları şunlardır:

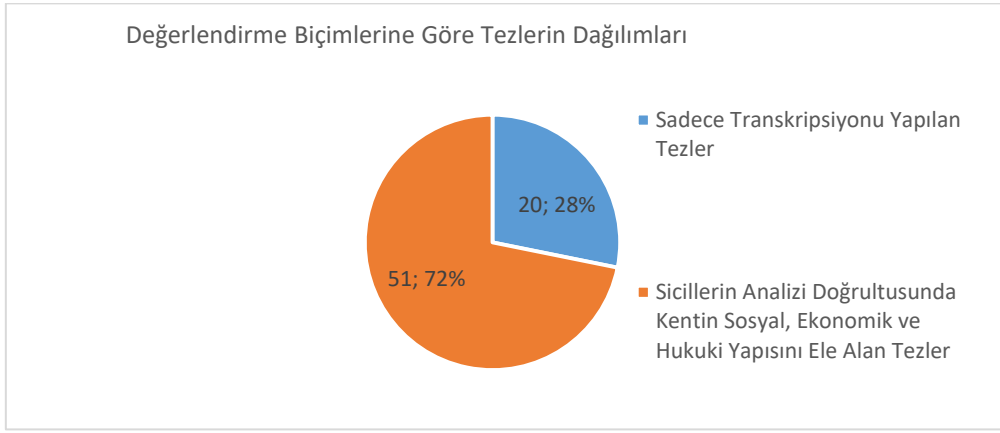
- 1) Değerlendirme biçimlerine göre tezlerin dağılımları nasıldır?
- 2) Transkripsiyonların varlığına göre tezlerin dağılımları nasıldır?
- 3) Yıllara göre lisansüstü tez sayılarındaki dağılım nasıldır?
- 4) Türlerine göre lisansüstü tez sayılarındaki dağılım nasıldır?
- 5) Yayın dillerine göre lisansüstü tez sayılarındaki dağılım nasıldır?
- 6) Araştırma konularına göre lisansüstü tez sayılarındaki dağılım nasıldır?
- 7) Tez danışmanlarının unvanlarına göre lisansüstü tez sayılarındaki dağılım nasıldır?
- 8) Tez danışmanlarının cinsiyetlerine göre lisansüstü tez sayılarındaki dağılım nasıldır?
- 9) Yayınladıkları üniversitelere göre lisansüstü tez sayılarındaki dağılım nasıldır?
- 10) Enstitülere göre lisansüstü tez sayılarındaki dağılım nasıldır?
- 11) Anabilim dallarına göre lisansüstü tez sayılarındaki dağılım nasıldır?
- 12) Bilim dallarına göre lisansüstü tez sayılarındaki dağılım nasıldır?
- 13) Sayfa sayılarına göre lisansüstü tez sayılarındaki dağılım nasıldır?
- 14) Yazarların cinsiyetlerine göre lisansüstü tez sayılarındaki dağılım nasıldır?
- 15) Erişim durumlarına göre lisansüstü tez sayılarındaki dağılım nasıldır?

16) Anahtar kelimelere göre lisansüstü tez sayılarındaki dağılım nasıldır?

Çalışma kapsamında bu 16 adet soru belirlendikten sonra Ulusal Tez Merkezi (YÖKTEZ) veri tabanına kayıtlı Konya şer'iyeye sicillerini ışığında yazılan lisansüstü tezler, "Konya ve şer'iyeye sicilleri" anahtar kelimeleri ile taranmış ve bu tarama sonucunda 1989-2022 yılları arasında yazılan 71 adet tez sayısına ulaşılmıştır. Ardından söz konusu tezler, önceden belirlenen sorulara göre ayrı ayrı analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, tablolar ya da grafikler ile desteklenmiştir. Ayrıca lisansüstü tezler, 3 Eylül-28 Ekim 2022 tarihleri arasında taranmıştır.

3. Bulgular

Konya şer'iyeye sicilleri ışığında yazılan lisansüstü tezler tarandığında toplam 71 adet teze ulaşılmıştır. 20 tanesi Konya'nın farklı yıllarını ele alan sicillerin sadece transkripsiyonlarının yapıldığı, geriye kalan 51 tanesi ise aktarılmak istenilen yıllara ait sicillerin analizi doğrultusunda kentten sosyal, ekonomik ve hukuki yapısının değerlendirildiği tezlerdir. Bu 51 adet tezin 10 tanesinin içinde de sicillere ait transkripsiyonların varlığını görmek mümkün olup ayrıca 13 tanesinin de erişimi olmadığından bünyesinde çalışılan şer'iye sicilinin transkripsiyonunun bulunup bulunmadığına dair bir tespit yapılamamıştır. Grafik 1'de değerlendirme biçimlerine göre tezlerin dağılımları, Tablo 1'de ise transkripsiyonların varlığına göre tezlerin dağılımları verilmiştir.

Grafik 1. Değerlendirme Biçimlerine Göre Tezlerin Dağılımları

Tablo 1. Transkripsiyonların Varlığına Göre Tezlerin Dağılımları

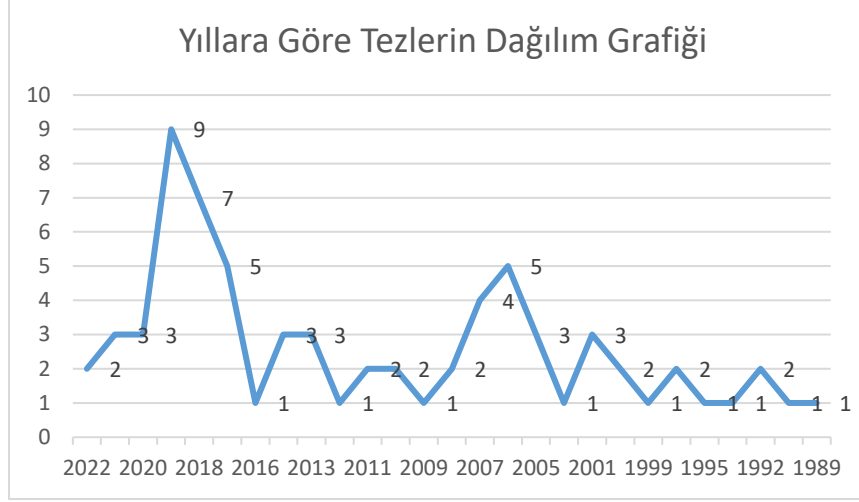
Sadece Transkripsiyonu Yapılan Tezler		
Toplam 10 adet, %28		
Kentin Sosyal, Ekonomik, Hukuki Yapısını Değerlendiren Tezler		
İçlerinde Transkripsiyonu Bulunanlar (10 adet, %20)	İçerisinde Transkripsiyonu Bulunmayanlar (28 adet, %55)	Erişimi Olmayıp Tespiti Yapılamayanlar (13 adet %25)

Yıllara göre tezler incelendiğinde en fazla tez, 2019 yılında yayınlanmıştır. 10.11.2022 tarihine kadar Türkiye'de 2016, 2012, 2009, 2003, 1999, 1995, 1994, 1991, 1989 yıllarında 1; 2022, 2011, 2010, 2008, 2000, 1996, 1992 yıllarında 2; 2021, 2020, 2014, 2013, 2005, 2001 yıllarında 3; 2007 yılında 4; 2017, 2006 yıllarında 5; 2018 yılında 7; 2019 yılında 9 adet tez literatüre kaydedilmiştir. Tablo 2'de yıllara göre tezlerin dağılımı, Grafik 2'de ise yıllara göre tezlerin dağılım grafiği verilmiştir. Bu bağlamda tezlerin yıllara göre dengeli bir biçimde dağılmadığını özellikle de 2019 yılından sonraki süreçte gittikçe azalım gösterdiğini söylemek mümkündür.

Tablo 2. Yıllara Göre Tezlerin Dağılımı

Yıllar	Sayı	%	Yıllar	Sayı	%
2022	2	3	2007	4	6
2021	3	4	2006	5	7
2020	3	4	2005	3	4
2019	9	13	2003	1	1
2018	7	10	2001	3	4
2017	5	7	2000	2	3

2016	1	1	1999	1	1
2014	3	4	1996	2	3
2013	3	4	1995	1	1
2012	1	1	1994	1	1
2011	2	3	1992	2	3
2010	2	3	1991	1	1
2009	1	1	1989	1	1
2008	2	3	Toplam	71	100

Grafik 2. Yıllara Göre Tezlerin Dağılım Grafiği

Araştırma kapsamında irdelenen 71 adet lisansüstü tez, türlerine göre analiz edildiğinde %87 oranıyla en fazla yüksek lisans tezinin, %13 oranıyla da doktora tezinin yazıldığı görülmüştür. Dolayısıyla yayımlanan tezlerin en çok yüksek lisans seviyesinde olduğu aşikârdır. Tablo 3'te lisansüstü tezlerin türlere göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 3. Lisansüstü Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı

Tezlerin Türü	Sayı	%
Yüksek Lisans (YL)	62	87
Doktora (DR)	9	13
Toplam	71	100

Lisansüstü tezlerin, yayın diline göre dağılımları incelendiğinde 71 adet tezin 70'inin (%99) Türkçe, 1'inin ise İngilizce yazıldığı tespit edilmiştir. Tablo 4'te ise lisansüstü tezlerin yayın diline göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 4. Lisansüstü Tezlerin Yayın Diline Göre Dağılımı

Tezlerin Dili	Sayı	%
Türkçe	70	99
İngilizce	1	11
Toplam	71	100

Araştırma doğrultusunda konularına göre analiz edilen 71 adet tezin 62'si %90 oranıyla Tarih konusunu kapsamaktadır. Diğerler konularda yazılan tezlerin sayısı 1 ya da 2 olup özellikle Mimarlık alanında 1 adet hazırlanması dikkat çekicidir. Tablo 5'te lisansüstü tezlerin konularına göre dağılımı verilmiştir. Dolayısıyla Konya şer'iyeye sicilleri ışığında yazılan tezlerin genelinin Tarih üzerine olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 5. Lisansüstü Tezlerin Konularına Göre Dağılımı

Tezlerin Konusu	Sayı	%
Tarih	62	90

Din	1	1
Din; Sosyoloji	2	3
Din; Tarih	1	1
Arşiv; Din; Hukuk	1	1
Hukuk; Tarih	1	1
Türk Dili ve Edebiyatı	1	1
Halk Bilimi; Türk Dili ve Edebiyatı	1	1
Mimarlık	1	1
Toplam	71	100

Lisansüstü tezlerin 36'sını (%50) profesör doktor, 20'sini (%28) doçent doktor, 14'ünü (20) doktor öğretim üyesi unvanına sahip kişiler yönetmiştir. Bu unvanların haricinde 1 kişinin unvanı yalnızca doktordur. Tablo 6'da tez danışmanlarının unvanlarına göre tez sayılarındaki dağılımın verileri sunulmuştur. Bu danışmanların 68'ini erkek, 3'ünü ise kadın bireylerdir. Tablo 7'de tez danışmanlarının cinsiyetlerine göre tez sayılarındaki dağılım verilmiştir. Nitekim tezlerin çoğunluğunun erkek cinsiyete sahip bireyler tarafından yürütüldüğünü söylemek mümkündür. Bu durumun farklı cinsiyete sahip danışmanlarda neden değişkenlik gösterdiğini ya da kadın danışmanlarda konuya dair araştırmaların az bir oranda olmasının ne sebeple olduğunu sorgulamaktadır.

Tablo 6. Tez Danışmanlarının Unvanlarına Göre Tez Sayılarındaki Dağılım

Unvan	Sayı	%
Prof. Dr.	36	50
Doç. Dr.	20	28
Dr. Öğretim Üyesi	14	20
Dr.	1	2
Toplam	71	100

Tablo 7. Tez Danışmanlarının Cinsiyetlerine Göre Tez Sayılarındaki Dağılım

Cinsiyet	Sayı	%
Kadın	3	1
Erkek	68	99
Toplam	71	100

Konya şer'îye sicilleri ışığında yazılan lisansüstü tezlerin %75'i Selçuk Üniversitesi'nde yazılmıştır. Tablo 8'de yayımlandıkları üniversitelere göre tez sayılarındaki dağılım gösterilmiştir. Söz konusu tezlerin 68'i (%97) Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde hazırlanmıştır. Diğer enstitülerin sayısı ise 1'dir. Tablo 9'da enstitülere göre tez sayılarındaki dağılım sunulmuştur. Dolayısıyla en çok tezin Selçuklu Üniversitesi'nde ve Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yer aldığı saptanmıştır.

Tablo 8. Yayımlandıkları Üniversitelere Göre Tez Sayılarındaki Dağılım

Üniversite Adı	Sayı	%
Selçuk Üniversitesi	53	75
Necmettin Erbakan Üniversitesi	2	3
Ankara Üniversitesi	3	4
Artvin Çoruh Üniversitesi	1	1
Ankara Hacı Bayram Üniversitesi	1	1
Fırat Üniversitesi	2	3
Ordu Üniversitesi	1	1
Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi	2	3
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	1	1
İnsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi	1	1
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	1	1
Marmara Üniversitesi	1	1
Gazi Üniversitesi	1	1
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	1	1
Toplam	71	100

Tablo 9. Enstitülere Göre Tez Sayılarındaki Dağılım

Enstitü	Sayı	%
Sosyal Bilimler	68	97
Lisansüstü Eğitim	1	1
Ekonomi ve Sosyal Bilimler	1	1
Fen Bilimleri	1	1
Toplam	71	100

İncelenen lisansüstü tezlerinin anabilim dalları analiz edildiğinde 58 tanesinin %82 oranıyla Tarih Anabilim Dalı'nda yer aldığı saptanmıştır. Bu oranı %4 oranıyla Temel İslam Bilimleri ile Felsefe ve Din Bilimleri takip etmiştir. Türk Dili ve Edebiyatı anabilim dallarında yazılan tezlerin sayısı 2; İslam Tarihi ve Sanatları, Yeniçağ Tarihi ve Mimarlık anabilim dallarındakilerin sayısı ise 1'dir. Ayrıca anabilim dalı belirtilmeyen 2 adet tez bulunmaktadır. Tablo 10'da anabilim dallarında göre tez sayılarındaki dağılım verilmiştir. Bu bağlamda en çok tezin Tarih Anabilim Dalı'nda yazıldığı çıkarılmaktadır.

Tablo 10. Anabilim Dallarna Göre Tez Sayılarındaki Dağılım

Anabilim Dalı	Sayı	%
Tarih	58	82
Felsefe ve Din Bilimleri	3	4
Türk Dili ve Edebiyatı	2	3
İslam Tarihi ve Sanatları	1	1
Temel İslam Bilimleri	3	4
Yeniçağ Tarihi	1	1
Mimarlık	1	1
Belirtilmemiş	2	3
Toplam	71	100

Lisansüstü tezler bilim dallarına göre analiz edildiğinde en fazla tezin %52 oranıyla Yeniçağ biliminde yazıldığı görülmüştür. Bu sırayı %17 oranıyla Yakınçağ takip etmiştir. Diğer bilim dallarının sayısı oldukça az olup ayrıca 12 tane tezde ise bilim dalı belirtilmemiştir. Tablo 11'de bilim dallarına göre tez sayılarındaki dağılım gösterilmiştir.

Tablo 11. Bilim Dallarna Göre Tez Sayılarındaki Dağılım

Bilim Dalı	Sayı	%
Yeniçağ	37	52
Din Sosyolojisi	2	3
Yakınçağ	12	17
Türk Dili	1	1
Halk Edebiyatı	1	1
İslam Tarihi ve Sanatları	1	1
İslam Hukuku	4	6
Dinler Tarihi	1	1
Belirtilmemiş	12	17
Toplam	71	100

Sayfa sayılarına göre tezlerin dağılımı incelendiğinde 1-100 sayfa aralığında 3 adet (%4), 101-200 sayfa aralığında 20 adet (%28), 201-300 sayfa aralığında 9 adet (%13), 301-400 sayfa aralığında 13 adet (%18), 401-500 sayfa aralığında 7 adet (%10), 501-600 sayfa aralığında 7 adet (%10), 601-700 sayfa aralığında 7 adet (%10), 701-800 sayfa aralığında 2 adet (%3), 801-900 sayfa aralığında 2 adet (%3) ve 901-1000 sayfa aralığında 1 adet (%1) tez yazılmıştır. Tablo 12'de sayfa sayılarına göre tez sayılarındaki dağılım verilmiştir.

Tablo 12. Sayfa Sayılarına Göre Tez Sayılarındaki Dağılım

Sayfa Sayısı	Sayı	%
1-100	3	4
101-200	20	28
201-300	9	13
301-400	13	18
401-500	7	10
501-600	7	10
601-700	7	10
701-800	2	3
801-900	2	3
901-1000	1	1
Toplam	71	100

Tez yazarlarının cinsiyetleri irdelendiğinde 26 adet tez yazarının kadın, 45 adedinkinin ise erkek cinsiyete sahip olduğu tespit edilmiştir. Tablo 13'te yazarların cinsiyetlerine göre tez sayılarındaki dağılım sunulmuştur.

Tablo 13. Yazarların Cinsiyetlerine Göre Tez Sayılarındaki Dağılım

Cinsiyet	Sayı	%
Kadın	26	37
Erkek	45	63
Toplam	71	100

Erişim durumlarına göre Konya şer'îye ışığında yazılan tezler analiz edildiğinde 63'ünün (%89) YÖKTEZ veri tabanı aracılığıyla erişime açık olduğu, 8'inin (%11) TÜBESS üzerinden erişilebileceği saptanmıştır. Tablo 14'te erişim durumlarına göre tez sayılarındaki dağılım verilmiştir. Yazar tarafından belirli bir süre boyunca kısıtlanan lisansüstü tezlerine dair bir bulgu ise elde edilememiştir. Bu durum neticesinde tezlerin geneline ulaşım sağlanabileceğini söylemek mümkündür. Özellikle YÖKTEZ bu bağlamda araştırmacılara kaynak oluşturmaktadır.

Tablo 14. Erişim Durumlarına Göre Tez Sayılarındaki Dağılım

Erişim Durumu	Sayı	%
YÖKTEZ Veritabanı Üzerinden Erişilebilir	63	89
TÜBESS Üzerinden Erişilebilir	8	11
Toplam	71	100

İncelenen 71 adet tezin 39'unda (%55) anahtar kelimeler mevcut iken 26'sında (%37) anahtar kelime mevcut değildir. 6 tezin ise erişimi olmadığından anahtar kelimelerinin varlığına dair bir çıkarım yapılamamıştır. Tablo 15'te anahtar kelimelerinin durumuna göre tez sayılarındaki dağılım gösterilmiştir. Bu 39 adet tezde ise toplam 72 adet anahtar kelimenin kullanıldığı tespit edilmiştir. "Konya", "şer'îye sicili ya da şer'îye sicilleri" anahtar kelimeleri 30 kez; "kadın", "mahkeme" kelimeleri 16 kez; "Osmanlı veya Osmanlı Devleti" 9 kez; "da'va" 6 kez; "aile", "mahalle" 4 kez; "kadın", "sosyal ve ekonomik hayat" 3 kez; "belgeler", Osmanlı tarihi", "toplum", "evlenme", "boşanma" 2 kez kullanılmıştır. Tablo 16'da anahtar kelimelerinin dağılımı sunulmuştur.

Tablo 15. Anahtar Kelimelerinin Durumuna Göre Tez Sayılarındaki Dağılım

Anahtar Kelimelerinin Durumu	Sayı	%
Mevcut	39	55
Mevcut Değil	26	37
Belirsiz	6	8
Toplam	71	100

Tablo 16. Anahtar Kelimelerinin Dağılımı

Kullanılan Anahtar Kelimeler	Sıklık
Konya, Şer'îye Sicili (Şer'îye Sicilleri)	30
Kadı, Mahkeme	16
Osmanlı (Osmanlı Devleti)	9
Da'va (Dava)	6
Aile, Mahalle	4
Kadın, Sosyal ve Ekonomik Hayat	3
Belgeler, Osmanlı Tarihi, Toplum, Evlenme, Boşanma	2
Şer'îye, Sicil, Sancak, Mehir, Kaza, Merkez-Taşra İlişkileri, Konya (Meram-Sille), Konya Şehir Tarihi, İlgin, Tanzimat, Bağcılık Kültürü, Bağ Yerleşmeleri, Konya Geleneksel Mimarisi, Konya Arazi Kullanımı, Kentleşme, Konya Kültürü, Anadolu Kültürü, Çocuk, Yetim, Himaye, Suç, Miras, Hırsızlık, Cinayet, Hibe, Sulh ve Teharüc, Şehir Masrafları, Vergi Yükü, Klasik Dönem, Dedikodu, Duygular Tarihi, Konya Şehir Tarihi, Sosyal Hayat, Konya Şer'îye Sicili, Madun, Mağdur, Ehl-i Örf, Reaya, Osmanlı'da Adalet, Hak Arama, XVI-XVII Yüzyıllar, XVIII. Yüzyıl, 19. Yüzyıl, Söz Varlığı, Kavram Alanı Sözlüğü, Şer'îye Mahkemeleri, Vekalet Hücetleri, Seydişehir, İç Ticaret, Tüccar, Ekonomi, Ticaret Yolları, Mülkiyet, Ortakçılık, Tarla, Ticarileşme, Unvan	1

Şekil 1'de Konya şer'îye sicilleri ışığında yazılan lisansüstü tezlerinin mevcutta ulaşılan anahtar kelimelerine dair kelime bulutu gösterilmiştir. Bu bağlamda en çok kullanılan kelimelerin "Konya", "şer'îye sicili", "kadı", "mahkeme", "Osmanlı" ve "dava" olduğu görülmektedir.

Şekil 1. Anahtar Kelimelerine Dair Kelime Bulutu

Sonuç ve Değerlendirme

Bu çalışmada, Konya şer'îye sicilleri ışığında yazılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi yapılmıştır. Söz konusu çalışma kapsamında tezlerin değerlendirme biçimleri, transkripsiyon varlıkları, yayımlandıkları yıllar, türleri, dilleri, araştırma konuları, danışmanlarına ait unvanlar ile cinsiyetler, üniversiteleri, enstitüleri, anabilim dalları, bilim dalları, sayfa sayıları, yazarlarının cinsiyetleri, erişim durumları, anahtar kelimeleri analiz edilmiştir. Bu bağlamda ulusal düzeyde bilimsel araştırmaların incelenmesinde öncelikli kaynak olan YÖK Ulusal Tez Merkezi'ndeki lisansüstü tezler 03.19.2022-28.10.2022 tarihleri arasında taranmıştır. Dolayısıyla 28 Ekim 2022 tarihi ve öncesinde literatürde yer alan çalışmalar ele alınmıştır. Taramalar sonucunda Konya şer'îye sicilleri ışığında yazılan 62'si yüksek lisans, 9'u doktora olmak üzere toplam 71 adet tez incelenmiştir.

Konya şer'îye sicilleri ışığında yazılan tezlerin genelinin sicillerin analizi doğrultusunda kentin belirli bir döneminin sosyal, ekonomik ve hukuki yönüyle ele alındığı (%72), sadece transkripsiyonu yapılanların ise daha az bir oranda (%28) olduğu dikkat çekmektedir. Transkripsiyonların tarih, mimarlık, sanat tarihi, hukuk, ekonomi gibi pek çok disipline ait çalışmalara kaynaklık edeceğinden buna yönelik araştırmaların artırılması önerilmektedir. Yayımlanan tezlerin en çok 2019 yılında gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Yıllara göre düzenli bir dağılımın olmadığı ve inişli-çıkışlı bir grafik türünün belirdiği görülmüştür. Nitekim ilerleyen süreçlerde konu ile ilgili araştırmalara öncelik verilmesinin önem arz edeceği düşünülmektedir. Ayrıca tezlerin çoğunluğunun (%62) yüksek lisans türünde gerçekleştirildiği, doktora düzeyinde yazılan tezlerin (%9) ise yüksek lisans düzeyindeki tezlere oranla daha az olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla birincil dereceden kaynak olmaları nedeniyle doktora düzeyindeki araştırmalarda da sayılarının artırılması gerekmektedir. Tezlerin neredeyse tümünün (%99) Türkçe dilinde yazıldığı, öncelikle (%90) tarih konusunu kapsadığı, yarısını profesör unvanlı kişilerin yönettiği, danışmanların yaklaşık tamamının (%99) erkek cinsiyete sahip olduğu, genellikle (%75) Selçuk Üniversitesi'nde yazıldığı, çoğunlukla Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde (%97) hazırlandığı, en çok (%82) Tarih Anabilim Dalı'nda araştırıldığı

saptanmıştır. İlaveten bilim dallarının yarısından fazlasını (%52) Yeniçağ oluşturduğu, en fazla (%28) 101-200 sayfa aralığında belirlediği, yazarların genellikle (%63) erkek olduğu, çoğunluğunun (%89) YÖKTEZ veri tabanı üzerinden erişilebildiği, %55'inde anahtar kelimelerin bulunduğu ve bu anahtar kelimelerinin kullanım sıklığının en fazla "Konya, Şer'iye Sicili (Şer'iye Sicilleri)" kelimelerine ait olduğu tespit edilmiştir.

Bu bağlamda incelenen lisansüstü tezlerinde karşılaşılan farklı anabilim dalları, bilim dalları, konuların çeşitliliği ve anahtar kelimelerindeki dağılım gibi ölçütler Konya şer'iye sicillerinin birçok disiplinin araştırma alanında yer alabileceğini ve bu konuda söz konusu disiplinlerin yükümlülük sahibi olabileceğini göstermektedir. Nitekim siciller özelinde yazılan çalışmaların artırılmasının ilerleyen araştırmalara kaynaklık edeceği ve ulusal düzeyde bilinmeyenlerin ortaya çıkartılmasına katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Ayrıca bibliyometrik analizlerin ise araştırmacıların çalışmalarına dair güncel gelişmeleri takip edebilmesi ve araştırmalara yönelik farkındalıkların sağlanabilmesi adına önem arz ettiğini varsayılmaktadır. Dolayısıyla söz konusu bibliyometrik analizlerin farklı disiplinlerden bireyler tarafından devam ettirilmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- Akgündüz, A. (1988). *Şer'iye sicilleri*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları.
- Akgündüz, A. (2002, Temmuz). *İslam hukukunun Osmanlı Devleti'nde tatbiki: Şer'iye mahkemeleri ve şer'iye sicilleri*. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Altan, M. (2007). *1748 – 1749 yılında Konya'da sosyal ve iktisadî hayat (57 numaralı şer'iye siciline göre)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya, Türkiye.
- Atar, F. (2001). *Kadı*. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Avşar, S. (2019). *5 numaralı Konya şer'iye sicili'nin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi (1562-1834)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Artvin Çoruh Üniversitesi, Artvin, Türkiye.
- Bayındır, A. (2002). *Örneklerle Osmanlı'da ceza yargılaması*. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Baytok, A., Boyraz, M. ve Başar, B. (2021). Somut olmayan kültürel miras konulu bilimsel yayınların veri görselleştirme tekniği ile bibliyometrik analizi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 246-262.
- Büberci, Ö. (2017). *1681-1682 tarihlerinde Konya'da sosyal ve ekonomik hayat (26 numaralı konya şer'iye siciline göre)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya, Türkiye.
- Çıkrık, R., Yılmaz, İ. ve Toprak, L. S. (2019). Türkiye'de turizmin etkileri konusunda yerel halkın bakış açısını konu alan lisansüstü tezlerin bibliyometrik profili. *Journal of Hospitality and Tourism Issues*, 1(1), 17-29.
- Güler, F. (2021). Siyasi partiler hukuku ile ilgili lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Selçuk Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 4(2), 137-167.
- Halaçoğlu, Y. (1991). *XIV-XVII. yüzyıllarda Osmanlılarda devlet teşkilatı ve sosyal yapı*. Ankara: TTK Yayınları.
- Hall, C. M. (1991). Tourism as the subject of post-graduate dissertations in Australia. *Annals of Tourism Research*, 18(3), 520-523.
- İnalçık, H. (2000). *Osmanlı'da devlet, hukuk, adalet*. İstanbul: Eren Yayıncılık.
- Kaya, Ö. Ş. (2007). *Konya valilerinin bazı gelir ve giderleri (1700-1725)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya, Türkiye.
- Kayıran, M. (1983). *Şer'iye sicillerinin askeri tarih bakımından önemi. Birinci Askeri Tarih Semineri Bildirileri I, Genelkurmay Basımevi, Ankara*, 131-137.
- Kütükoğlu, M. S. (1998). *Osmanlı belgelerinin dili*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı.
- Oğuz, M. ve Akgündüz, A. (1998). *Hüccet*. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi.
- Ortaylı, İ. (2001). *Kadı*. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Özkaraca, N. ve Halaç, H. (2022). Tarihi çevrede sürdürülebilirlik konulu lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Kent Akademisi*, 15(1), 203-222.
- Pakalın, M. Z. (2004). *Osmanlı tarih deyimleri ve terimleri sözlüğü*. Ankara: MEB Yayınları.
- Pritchard, A. (1696). Statistical bibliography or bibliometrics? *Journal of Documentation*, 25(4), 348-349.

- Sandıkçı, M., Boyraz, M., Mutlu, H. ve Gökçe, F. (2018). *Gastronomi araştırmaları bibliyografyası bildiri, makale, tez 2013-2017*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Taş, Y. (2014). Urfa şer'iyye sicilleri üzerine bir değerlendirme. *Tarih Okulu Dergisi*, 18(7), 453-472.
- TDK. (2022). *Türk Dil Kurumu*. [Çevrim-içi: <https://sozluk.gov.tr/>] Erişim Tarihi: 02.10.2022.
- Toksöz, D. ve Birdir, K. (Mayıs 2016). Turizm alanyazında kültürel mirasla ilgili çalışmaların bibliyometrik profili (2006-2015). *Conference: 1st. International Eastern mediterranean Tourism Symposium, Gazimağusa, Kıbrıs*, 76-88.
- Uğur, Y. (2010). *Şer'iyye sicilleri*. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi.
- Yaman, M. (1938). Şer'i mahkeme sicilleri. *Ankara Ülkü Halk Evleri Dergisi*, 12(68), 153-165.

Extended Abstract

Aim and Scope

Determining the theoretical, theoretical and conceptual framework of the studies written on a certain field sheds light on the next researches and allows researchers to turn to new studies. One of the most up-to-date methods that provide this is bibliometric analyzes and scientific studies can be examined. As a matter of fact, it is aimed to reveal the statistical status of the researched subject with various parameters such as publication type, place, language, date, access status, research area, keywords, number of pages, place of publication, gender of the author, gender of the consultants, title. Therefore, thanks to the bibliometric analyzes made about graduate theses, the characteristics of these theses and their contributions to the literature are revealed and contribute to the preparation of different types of publications. In this context, bibliometry, which is the choice of various disciplines, is a method used to determine the profile of the studies carried out in the light of archive documents. One of the documents in question is the Shari'ye records in which court records were kept in the Ottoman Empire or official documents from the capital were kept. These registers are the main sources that provide information about the social, administrative, economic, architectural, military aspect of the state. The cases that the women were dealing with or the official documents from the center were recorded. It is possible to say that there are many issues such as murder, marriage, divorce, conquest, smuggling, banditry, military affairs, people's requests and complaints, municipal affairs, property sales. In addition, while expressing these issues, information about the names, geographical borders, property distributions, religious and ethnic origins of the communities living in them is reached. In this context, they are the primary source of determining the architectural, cultural, social, sociology, economic and legal structure of a region. Therefore, they are the primary sources to be examined in the studies to be carried out on Ottoman cities. From this point of view, Shari'a Registers have a privileged place and the number of studies on these registers is increasing. Both transcriptions of the registers are made by different disciplines and the social, historical, cultural, economic and architectural structure of the city are evaluated in the light of the registers. One of these cities is Konya. With the graduate theses written in the light of the Sher'iye records, various structures of the city in different years were evaluated. However, a bibliometric analysis study on these theses written specifically for Konya has not yet been found. The aim of this study is to perform bibliometric analysis of graduate theses written in the light of Konya şer'iye registers. The scope of the research consists of graduate theses written in the light of Konya şer'iye records and revealing the bibliographic status of these theses is the subject of the study. In this context, within the scope of the research, graduate theses registered in the database of the National Thesis Center of the Council of Higher Education were examined.

Methods

Within the scope of the study, a total of 16 questions were determined according to the evaluation forms, the existence of transcriptions, years, types, publication languages, research topics, titles and genders of the advisors, the universities, institutes, departments and branches of science in which they were published, the number of pages, author gender, access status, keywords. Graduate theses written in the light of Konya şer'iye registers' and 'Konya and şer'iye registers' registered in the National Thesis Center (YÖKTEZ) database were scanned between 3 September and 28 October 2022 and as a result of this scan, the number of theses written between 1989-2022 was reached. Then, these theses were analyzed separately according to the predetermined questions. The findings were supported by tables or graphs.

Findings

As a result of these data, it was determined that 62 master's and 9 doctoral theses were prepared, the most theses were researched in 2019, they were usually prepared at Selçuk University, published in master's type, written in Turkish, and mostly in line with transcriptions, the social, economic and legal aspects of a certain period of the city were discussed. In addition, it was determined that the theses primarily covered the subject of history, half of them were directed by people with the title of professors, almost all of the advisors had a male gender, mostly prepared in the Institute of Social Sciences,

and mostly researched in the Department of History. In addition, it was determined that more than half of the branches of science consisted of Yeniçağ, appeared in the range of 101-200 pages at most, the authors were generally male, the majority of them could be accessed through the YÖKTEZ database, more than half of them contained keywords, and the frequency of use of these keywords belonged to the words "Konya, Şer'iye Sicili (Şer'iye Sicilleri)" at most.

Conclusion

In this context, the criteria encountered in the graduate theses examined such as different departments, disciplines, diversity of subjects and distribution in their keywords show that Konya şer'iye records can take place in the research field of many disciplines and that these disciplines may have obligations in this regard. However, since transcriptions will be the source of studies belonging to many disciplines such as history, architecture, art historians, law and economics, it is recommended to increase the researches for this purpose. Since there is no regular distribution according to the years, it is thought that it will be important to give priority to the researches on the subject in the following processes. In addition, since they are primary sources, their number needs to be increased in doctoral level research. In the light of the examinations and suggestions made, it is foreseen that increasing the studies written specifically on the records will be a source of future research and will contribute to the uncovering of unknowns at the national level. In addition, it is assumed that bibliometric analyzes are important for researchers to follow current developments in their studies and to provide awareness for research. Therefore, it is recommended that these bibliometric analyzes be continued by individuals from different disciplines.